

E. O.

50-lecie Mostu Poniatowskiego w Warszawie

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 9/3-4, 421-422

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jakubczaka i mgra Wiesława Haładaja *Barwniki Wolskich Zakładów* oraz mgra inż. Jerzego Gąsiora i mgra inż. Zdzisława Rostowskiego „*Boruta*” — *kolebka polskiego przemysłu barwników*. Pierwszy — dotyczy Wolskich Zakładów Przemysłu Barwników w Woli Krzysztoporskiej koło Piotrkowa Trybunalskiego, drugi — Zakładów Przemysłu Barwników „*Boruta*” w Zgierzu. Historia tego ostatniego zakładu sięga 1889 r., kiedy to w Łodzi przy fabryce włókienniczej Rosenblatta powstała wytwórnia barwników syntetycznych. Wytwórnia została pięć lat później przeniesiona do Zgierza. Artykuł o Zakładach „*Boruta*” uzupełniono zestawieniem najważniejszych dat z dziejów fabryki.

J. J.

WSPOMNIENIA HUTNIKA SZKŁA

W roku 1962 redakcja miesięcznika „*Szkło i Ceramika*” zaapelowała do pracowników hutnictwa szkła o nadsyłanie wspomnień z ich zawodowej działalności. Pierwsze ze wspomnień, pióra Bronisława Klausiusa, zostało zamieszczone w nrze 7/1962 czasopisma*. Następne, napisane przez Zygmunta Żurawskiego, znajdujemy w nrze 8—9/1963. Wspomnienia Żurawskiego dotyczą hutnictwa szkła na prawobrzeżnej Ukrainie przed I wojną światową. Opisuje on kolejno znane mu huty, podając ich położenie, okres i okoliczności powstania, wyposażenie techniczne, zakres i przebieg produkcji, warunki pracy oraz skład załogi. W zakończeniu artykułu autor zwraca uwagę, że opisane zakłady były nieduże, a technologia ich produkcji uproszczona. Pracownikami tych hut byli głównie Polacy.

J. J.

150-LECIE URODZIN KAZIMIERZA GZOWSKIEGO

Rocznica urodzin wybitnego inżyniera i działacza społecznego Kanady¹, obchodzona szczególnie uroczystie przez Polonię kanadyjską, znalazła też oddźwięk i w naszych czasopismach.

W numerze 12/1963 „*Problemów*”, w rubryce *Wkład Polaków do nauki*, obszerny życiorys Gzowskiego, opracowany na podstawie monografii W. Turka² umieścił mgr inż. Bolesław Orłowski. Artykuł ilustrowany jest fotografiami pamiątkowych kopert i znaczków wydanych z okazji jubileuszu Gzowskiego przez pocztę kanadyjską.

Na monografii Turka oparł się głównie — jak się zdaje — również Stanisław Szeńc w zwięzłym artykule w nrze 8/1964 „*Przeglądu Technicznego*”. Nową informacją jest tu wiadomość, że fundacja im. Mickiewicza w Toronto przyznała w konkursie znajomości języka polskiego nagrodę za opracowanie tematu *Co wiesz o Kazimierzu Gzowskim?*

E. O.

50-LECIE MOSTU PONIATOWSKIEGO W WARSZAWIE

4 stycznia 1914 r. zostały oddane do użytku most i wiadukt im. Poniatowskiego w Warszawie. Były one wybitnymi dziełami technicznymi, przy czym szczególne znaczenie dla rozwoju konstrukcji żelbetowych w Polsce miał wiadukt, zaprojekt-

* Por. notatkę w nrze 1/1963 „*Kwartalnika*”, s. 129.

¹ Por. notatkę w nrze 3/1963 „*Kwartalnika*”, s. 475.

² W. Turek, *Sir Casimir S. Gzowski (życie — dzieła — zasługi)*. Toronto 1957.

towany przez późniejszego profesora Politechniki Warszawskiej, Wacława Paszkowskiego. Rocznicy mostu i wiaduktu poświęcony jest artykuł inż. Janusza Janakowskiego, opublikowany w nrze 8/1964 „Stolicy”. Artykuł krótko omawia dzieje budowy i późniejszych kolejnych zniszczeń i odbudów mostu*.

E. O.

HISTORIA STATKU W „MŁODYM TECHNIKU“

W listopadzie 1963 r. ukazał się numer specjalny miesięcznika „Młody Technik” poświęcony technice morskiej. Znajdują się tu dwie pozycje dotyczące historii techniki: *Z historii napędów okrętowych* (od napędu ręcznego po pierwszy silnik spalinowy wysokoprężny z 1893 r.) i *Z historii statków* (właściwie: z historii statku, z dziejów rozwoju okrętu) — zestawienie według *Małej encyklopedii techniki* (II wydanie, Warszawa 1962). Kalendarium w *Małej encyklopedii techniki* zawiera jednak sporo błędów**, które „Młody Technik” przejął. Podaje on np., że kotwicy zaczęli używać dopiero Grecy (ok. 400 r. p.n.e.), gdy rzeczywiście posługiwano się nią już w Egipcie ok. 3000 r. p.n.e. Niedokładna jest informacja o miejscu, gdzie Sostratos z Knidos zbudował słynną latarnię morską (nazwa wysepki, Faros, powstała później właśnie od pospolitego wyrazu oznaczającego latarnię). Niejasne jest zestawienie: Peregrinus de Maricourt (określono go jako Francuza, stosowniejsze jednak byłoby określenie: Prowansalczyk) — Flavio Gioja. Denis Papin wypróbował swój statek parowy nie na Łabie, lecz na Fuldzie (należało także zaznaczyć, że chodzi tu o pierwszy statek z parową maszyną tłokową). I tak dalej. Nadto brakuje kilku ważnych dat, np. dotyczących rozwoju statków do przewozów ładunków płynnych.

Zygmunt Brocki

„Z OTCHŁANI WIEKÓW“ O BUDOWNICTWIE OKRĘTOWYM

Numer 4/1963 kwartalnika „Z otchłani wieków” zawiera dwie pozycje z zakresu historii techniki: artykuł M. Prosnaka *Budownictwo okrętowe epoki żelaza i wczesnego średniowiecza* oraz w dziale *Najnowsze odkrycia archeologiczne* notę S. Wesołowskiego *Odkrycie łodzi słowiańskiej na podgrodziu w Szczecinie*¹.

Z. Br.

POLEMIKA NA TEMAT WCZESNOŚREDNIOWIECZNYCH OKRĘTÓW SKANDYNAWSKICH

W numerze 3/1962 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” (s. 348) zakwestionowałem w kilku zdaniach wartość naukową cyklu artykułów M. Prosnaka, poświęconych problematyce szkodnictwa wczesnośredniowiecznego, ogłoszonych w „Kwartalniku Historii Kultury Materialnej” i „Z otchłani wieków”. Z kolei

* Por. również w *Kronice* niniejszego numeru (s. 453) informację o odczycie inż. Jankowskiego na ten sam temat.

** Por. recenzję z I wydania tej encyklopedii w nrze 1/1961 „Kwartalnika”; odnośnie historii techniki morskiej por. też recenzję w nrze 7—8/1961 „Techniki i Gospodarki Morskiej”.

¹ Por. notatkę o tym odkryciu w nrze 4/1963 „Kwartalnika”, s. 603.